

Довгаль І.А. Навчання групової бесіди на практичних заняттях з іноземної мови//Збірник наукових праць за матеріалами I Міжнародної науково-практичної конференції «Вища технічна освіта XXI століття: виклики, проблеми, перспективи», 15–16 грудня 2022 р. м. Краматорськ – м. Івано-Франківськ : ДонНАБА. 2022.364 с. ISBN 978-617-599-054-4-С.71-74

НАВЧАННЯ ГРУПОВОЇ БЕСІДИ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.

Групова бесіда має характерні ознаки як діалогічного, так і монологічного мовлення. Висловлювання окремих осіб пов'язані в ній за правилами побудови діалогу. Тут вживаються характерні для діалогу мовні кліше і різні типи діалогічних єдностей. Водночас висловлювання співрозмовників можуть бути настільки розгорнутими, що їх слід розглядати як монологічне мовлення з усіма притаманними йому рисами. У реальному мовному спілкуванні найчастіше мають місце такі види групової бесіди, як інтерв'ю, дискусія, або диспут.

Групова бесіда – це найбільш вмотивована форма спілкування на занятті, оскільки тут учні висловлюють свої думки, своє відношення до того чи іншого питання. Цей тип вправ вимагає від студентів певного рівня інтелектуального розвитку, досить розвиненої уваги, вміння вчасно вступити в розмову, логічно включити своє висловлювання в загальний контекст бесіди. Для того, щоб під час бесіди почуватись вільно, розкуто, студенти повинні подолати мовний та психологічний бар'єр. Викладачу слід допомагати їм, заохочувати їхні висловлювання і обов'язково намагатись втягнути в бесіду всіх студентів, навіть найбільш сором'язливих.

Групова бесіда має велике виховне й розвивальне значення. Вона сприяє розвиткові почуття колективізму, а також вміння відстоювати, аргументувати свою думку, аналізувати висловлювання співрозмовників. У таких формах спілкування удосконалюються комунікативні здібності студентів.

Групові бесіди можна проводити коли у студентів уже сформовані необхідні для цього іншомовні навички, накопичений певний досвід говоріння іноземною мовою, досить розвинені інтелектуальні здібності, наявний певний життєвий досвід, досягнутий певний рівень начитаності рідною та іноземною мовами.

На попередньому етапі викладач готує студентів до групової бесіди: навчає їх вести діалог з елементами аргументації, організовує вправи в монологічному мовленні з певною мовленнєвою реакцією тих, хто слухає, навчає відповідних мовних кліше. Викладач повинен частіше практикувати ігри, в тому числі рольові, в яких брала би участь вся група. Все це сприяє тому, що коли перед викладачем постає задача організувати групову бесіду зі студентами, вони вже подолають психологічний та мовний бар'єр.

Із згаданих вище видів групової бесіди найлегшим для навчання є інтерв'ю. З нього і слід починати навчати групової бесіди. В інтерв'ю розмова ведеться за жорсткою логічною схемою: повідомлення – запитання – повідомлення. Перш за все викладач визначає, хто виступатиме в ролі особи, в якій братимуть інтерв'ю. Це може бути студент, якому є чим поділитися з групою (він отримав перемогу в спортивних змаганнях, здійснив подорож, є керівником студради, тощо).

На перших етапах проведення такої бесіди викладач готує студента до інтерв'ю. Він допомагає йому дібрати цікаву інформацію, визначити нові слова, які необхідно ввести перед розмовою, передбачає запитання, які йому можуть задати та намічає кращий спосіб відповіді на них. Особою, в якій беруть інтерв'ю, може бути і сам викладач. Студенти розпитують у нього про події, учасником яких йому довелось бути, про який-небудь період його життя, про його погляди на які-небудь моральні або соціальні проблеми.

Готувати студентів до цього виду групової бесіди слід із самого початку навчання мови. Для цього викладач якнайчастіше пропонує ситуації, в яких студенти запитують його або один одного про щось таке, що пов'язано з темою, над якою зараз студенти працюють, або з якоюсь подією в коледжі і т.і. Такі вправи можна поєднувати з мовленнєвою розминкою. Студенти по черзі задають йому запитання. Тим студентам, що соромляться або не знають, про що запитати, викладач допомагає, підказуючи запитання іноземною або рідною мовою. Звикнувши із самого початку до такого способу спілкування із викладачем та одногрупниками, студенти залюбки вступатимуть в розмову з

новою особою. У такий спосіб навчальне інтерв'ю можна наблизити до реального.

Викладач повинен ознайомити студентів з етичними нормами такого спілкування: перш ніж задати питання, треба звернутись по імені до того, з ким ведеться розмова і відразу подякувати за очікувану відповідь. У кінці інтерв'ю один студент з групи мусить висловити особі, з якою велась розмова, подяку від усієї групи. На початковому етапі студенти обмежуються лише задаванням питань, а вже на більш просунутому етапі треба їх привчити задавати питання з преамбулою. Преамбулою може бути думка, висловлена раніше, і яку студент бажає уточнити, чи це може бути посилення на загальновідомий факт, пов'язаний з темою інтерв'ю.

Ще більш наближеною до реального спілкування є групова бесіда-дискусія. Беручи участь в дискусії, студенти відходять від заздалегідь заготовленого, завченого і починають висловлювати свої особисті думки, погоджуючись чи не погоджуючись із співрозмовниками. При цьому свідомість повністю переключається на предмет обговорення, на зміст, а мовні засоби відсуваються на фонові рівні. Природно, що при цьому студенти можуть відчувати брак мовних засобів, в такому випадку вони переривають говоріння, звертаючись до викладача за допомогою. Викладач повинен підказати, як простіше, користуючись вивченою лексикою, висловити ту чи іншу думку.

Дискусія протікає успішно лише за умови її гарної організації. Важливо знайти цікавий предмет для обговорення. Це можуть бути персонажі художніх творів, їхні вчинки, думки, а також розмірковування автора.

Дискусію можна організувати і на матеріалі розмовної теми. Наприклад, при засвоєнні лексики з теми "Подорож" викладач може запропонувати тему дискусії "Найкращий і найцікавіший спосіб подорожування". Якщо засвоюється тема "Книги у нашому житті", або "Сучасні джерела інформації", для дискусії можна взяти таке запитання: *Англ.*: Do you agree with the opinion that with the development of TV and computer reading books is becoming not so necessary? Вивчаючи тему "Одяг", студенти можуть обговорити питання:

Англ.: Do you think it is necessary to wear fashionable clothes?

Питання можуть бути різноманітними, але обов'язково такими, що можуть викликати протилежні судження. Обравши проблему для обговорення, викладач заздалегідь знайомить з нею студентів, пропонує їм продумати своє відношення до неї та обґрунтувати свою точку зору. Якщо студентам бракує для цього мовних засобів, вони можуть скористатись словником або звернутись за консультацією до викладача. Протягом декількох днів вони обмірковують свою точку зору й аргументацію. На занятті, безпосередньо перед початком розмови, викладач з'ясовує, хто яку думку буде обстоювати. Для цього він може використати картки, на яких студенти пишуть, чи згодні вони з певною думкою, чи ні:

Англ.: I agree, I don't agree. Викладач збирає картки і, продивившись їх, розсаджує студентів у такий спосіб, щоб команди "одномудців" сиділи одна навпроти одної. Викладач сідає між цими командами і регулює хід дискусії.

Перед початком бесіди студенти повторюють слідом за викладачем формули згоди, незгоди, часткової згоди. Їх можна написати на дошці або на плакаті, щоб їх всі бачили. Розмову доцільно починати з найслабших студентів, аби вони могли якнайбільше скористатись висловлюваннями, заготовленими заздалегідь. Спочатку висловлюються два-три студента, що обстоюють одну точку зору (скажімо, ті, що сидять зліва від викладача). Студенти, що сидять з протилежного боку, слухають і отримують завдання: *Англ.:* Listen and give your arguments.

Після висловлювань двох-трьох студентів з лівого боку слово надається тим, що сидять справа. А студенти, що сидять зліва, слухають і готують свої контраргументи. Потім надається можливість обом командам вільно висловлювати свої думки, чи погоджувачись, чи не погоджувачись (чи частково погоджувачись) із думкою один одного. Якщо дискусія протікає активно, викладач лише спостерігає, підказуючи, в разі необхідності, потрібне слово.

Мовні помилки в ході цієї розмови можна не виправляти, якщо зрозумілий смисл того, що говориться. Якщо ж прозвучала фраза, яку зрозуміти

неможливо, викладач допомагає студенту виправити її. Якщо викладач бачить, що обговорення відбувається мляво і може взагалі припинитись, він намагається загострити дискусію, висловивши яке-небудь судження, яке може викликати незгоду однієї чи іншої "команди". Якщо ж розмова перетворюється в суперечку, і студенти переходять на рідну мову, викладач намагається пом'якшити її, повернути студентів до іншомовних засобів висловлювання. Він намагається певним чином примирити протилежних поглядів. Не обов'язково, щоб дискусія закінчилась на цьому занятті. Викладач може перервати її в будь-який момент, надавши студентам можливість завершити її після заняття.

На прикінці дискусії викладач повинен похвалити студентів за активність, за самостійність мислення. Він може висловити і свою точку зору на проблему, що обговорювалась. Бажано, щоб він не просто визнав правоту тієї чи іншої "команди", а знайшов справедливі аргументи в тих і інших і висловив якусь "середню" точку зору, аби студенти змогли подивитись на проблему з іншого боку. Організація дискусії на потрібному рівні вимагає досить добре розвинених комунікативних здібностей, і викладач повинен всіляко намагатись розвивати їх у студентів.

Література:

1. Гусленко І.Ю. Методика навчання іноземних мов.-Харків: Видавництво Народної української академії, 2002.-63с.
2. Лобанова В. Розвиток комунікативних навичок на уроках англійської мови //Рідна школа . – 2004. – № 6. – С. 15.
3. Матяш Н. А. Принципи особистісно орієнтованого підходу у навчанні іноземних мов// Англійська мова та література. – 2003. – № 28. – С. 5.
4. Олійник Т. М. Формування комунікативної компетенції на уроках англійської мови// Англійська мова та література. – №35. – 2005. – С. 6.